

מה מסתתר מאחורי התוכנית להקמת מרכז להסברה בפיקוחו של טדי קולק? במקום חדשות - תעמולה

קולק
שלטון עקיף

ההסברה וההדרכה שיוקם מאוחר יותר, כאשר דעת הציבור והקונצרטוריה המפלגתית יהיו נוחות יותר.

● ניטרול השפעתם של אנשי מפא"י אחרים, ובעיקר אנשי הגוש העוינים את קולק ושותפיו, בכל הנוגע לשירותי תעמולה אלה.

העובדה שאבא אבן, המכונה עלידי הצעירים בבו "הדוד העשיר מאמריקה", זכה לפתע מן ההפסק של התפטרות ארן, קיבל לידיו את משרד החינוך, לא הפריעה לקולק. הוא ידע שאבן, שנה עתה חזר ארצה, לא יסתכן בשלב זה במלחמות פרסטיז'ה, ייתר, בלי ברירה, על מינהל ההסברה שייקרא מגוף משרדו החדש.

מנהל משרד ראש-הממשלה ניצל במאמציו את העובדה שמינהל ההסברה היה, במקורו, אגף משרד ראש הממשלה — בטרם הפך השר בלי תיק ארן לשר החינוך ארן. הוא תבע כלשונו של כהנא "כ"ץ, מוציאה לפועל של התוכנית, "החזרת המצב לקדמותו" — היינו, סיפוח המינהל לאחוזתו של קולק.

אחוזתו זו תגדל עד מאוד: כי מלבד מינהל ההסברה, יפעלו במסגרת מרכז ההסברה החדש שירותי השידור, לישיבת העתונות הממשלתית, ואולי — אם יחתר על עמדה זו שר הפנים, מרצון או בכוח משבר קואליציוני — המועצה לביקורת מתנות וסרטים המורכבת.

כי לשימוע, תיכלל בקרוב ביקורת סרטים לפני פירסומם ואיסור מכירתם לאחר ההוצאה לאור, בתחום עיסוקיה של מועצה מצוננת זו.

דיקטאטורה מינהלית

ידי מרכז ההסברה שיוקם ייתנה אי.פ.א. סמכויות דיקטאטוריות בעלות היקף דמיוני וטוטאליטארי במלוא מובן המושג.

ירושלים נרמזת מזימה. אם ינתן לקושרים להוציא את תוכניתם אל הפועל, תיסגר סופית טבעת-החנק המוגעת מן האזרח קבלת אינפורמציה חופשית ובלתי משוחררת.

קבוצת עסקנים מיפלגתיים ופקידים בכירים עסקה ה' שבוע בניהל משאומתן בינמשרדי, בחדר-הדרים, העתה נאים שביקשו לדעת פרטים, נענו ריקם. האיש שעמד במרכז הדיונים, צבי זינר, מנהל משרד השידור לשעבר שנתמנה לתפקיד אחראי במשרד ראש הממשלה, כדברי ההודעה הרשמית, סירב אף הוא לדבר.

לו היה נענה לבקשת העתונות, לא היה יכול לספר הרבה, כי אחרים קבעו את גורלו.

מטרת השיחות: הקמתו של מרכז מאוחד להסברה, שירכז בידיו שליטה על כל אמצעי-הקשר והתעמולה ה' רשמיים, יכון ביצילות מאכסימאלית את מה שהציבור רשאי לדעת וצריך לחשוב.

★ ★ ★

ספינה לרא קברניט

קורה של הקנוניה במזוהה של אחת הדמויות האפולוליות יותר של קבוצת העסקנים המינהליים החולשים על צמתת-העצבים של השלטון בישראל, נהנים מתמיכתו של דוד בן-גוריון: כתיאל כ"ץ, המכהן עתה כמוזכר הממשלה וכמוזכרו המיוחד של טדי קולק.

כ"ץ, יליד גרמניה, ידע מנסיון ארץ מוצאו מה רב ערכה של תעמולה מרוכזת. הוא הגה את רעיון הקמתו של משרד ממשלתי נוסף, מיניסטרוני של תעמולה, שיכח את דעת הציבור, ימנע גילוי הקרעיים והניגודים הפנימיים בתוך צמרת השלטון, כמו הקרב על מפא"י שפרץ לאחר רונה החוצה (ראה במדינה).

תוכניתו של מוזכר הממשלה, האוהב להעמיד פני פקיד המוציא אל הפועל פקודות בלבד, טוען שאינו רשאי ואינו מעוניין לזווג פעולה מדינית, נתקלה בקשיים מסויימים. כי בישראל מההה כל עמדת-כוח וכל משרה חשובה אחוזה פאודלית בפני עצמה, עליה צריך לשים מצור כאשר הפצים לשנות את מהותה.

כך, למשל, שעה ששר החינוך והתרבות לשעבר, ח"כ זלמן ארן, עבר לכהן בתפקידו החדש מתפקידו הקודם כשר בלי תיק, נטל עמו את אחוזתו הפאודלית הפרטית: מינהל ההסברה, כלי תעמולתי חשוב, המחזיר את דבר מפא"י, בדרך עקיפה, בין עולים חדשים ומעל לבמות הסברה ממלכתיות כביכול.

צעירי המוקצועיים של בן-גוריון, ובייחוד טדי קולק, מנהל כללי של משרד ראש-הממשלה, לטשו מומן עין אל מיבצור הפרטי של ארן. הם ידעו את ערכו.

לכן, עת התפטר שר החינוך והתרבות עקב סיכסוך בין הסתדרות המורים למורים התכוננים, ניצל טדי קולק מיד את הפירצה שנוצרה. הספינה הייתה ללא קברניט. שודדיהם יכלו לפרוק מעליה את המיטען שנראה להם כבעל ערך רב ביותר.

★ ★ ★

כ"ץ: "החזרת המצב לקדמותו"

ולק ושותפיו ניגשו למלאכה בשיטתיות, ככונה להרוג מספר ציפורים בירית אבן אחת. מטרתיהם: השתלטות על מינהל ההסברה יקרה-ערך, העברתו לרשות משרד ראש-הממשלה, משרד שישאר ללא ספק זמן רב בידיו אנשי הקבוצה.

● הדחתו של צבי זינר, ראש שירותי השידור חסרי היעילות, אשר אין לפטרם ללא גינוי-כבוד, אך העומד בדרכו של חנוך גיבתון, סגנו לשעבר, והאיש החזק בראדיו הישראלי.

● הנחת היסודות הארגוניים והתעמולתיים לבניין משרד

אבן
ספינה בני קברניט

● הוא ישלוט על ההכעה בעל-פה (ראדיו והסברה ממלכתית) ובכתב (לישיבת העתונות).

● הוא יקבע מה יוגד לציבור, מתי ואיך.

● הוא יקבע מה שאסור לפרסם בעתונות (עלידי כינוס עורכי העתונות הימית, הצייתניים) ומה שאסור להפיץ בצורת קונטרס או ספר; מה שאסור להציג על במה ומה שאסור לראות על הבד.

המינהל על זרוע רבת-עוצמה זו יהיה פקיד בכיר מינהלי, ממונה. כמרכז ראשון נבחר צבי זינר.

זינר, אישיות חזרת וחסרת כוח-השפעה, לא נבחר במקרה. כהנתם של קולק ועוזריו היתה ברורה: לשלוט בעקיפין על מיכלול התעמולה, מבלי ששמו של מנהל משרד ראש-הממשלה יהיה קשור בצורה הדוקה מדי במיכלול זה.

טדי קולק לוטש עיניים למישרת שר-התעמולה, למקומו של גבלס ישראלי שיכחן את גורלה של ישראל הגדולה. אולם הוא ידע שלו היה קם כיום משרד תעמולה מעין זה, היו נחפזים אנשי הגוש, ובראשם זלמן ארן, למלא את כיסא השר באחד מאנשי-אימונם, הזקנים. לכן מסתפק הוא במשיכת-החוטטים, בהקמתה של זרוע ביורוקראטית מינהלית גרידא — בעלת כוח עצום והשפעה שלא תתואר.

אך מגמתו האמיתית, כמגמתם של אנשי הסיעה המתנגדת לו במפא"י, איתה: להחניק את חופש הביטוי, לכונן שלטון מוחלט בשטח הדיבור והמחשבה, להשתק את ולתמיד את הקולות העצמיים המהדהים עדיין בארץ.

★ ★ ★

מרד המינהליים

יכשוד אחד בלבד עומד עדיין בדרכו של קולק: מלחמת המאסף המנהלת נגדו עלידי חלק מהתפקידות

זינר
חלון ראוה

הבכירה — הן במשרד החינוך והתרבות והן במשרד ראש-הממשלה עצמו.

טענות אנשי החינוך פשוטות. אמר השבוע דובר משרד החינוך והתרבות, אורי ארן:

"משרדנו טוען שמקומו של מינהל ההסברה — בקרב משרד החינוך, וזאת, קודם כל, משום שמינהל ההסברה הינו הזרוע המבצעת של המועצה החדשה לתרבות ואמנות. מועצה זו, הנהנית מתקציב של כרבע מיליון לירות, פועלת בשטחים רבים כגון מוסיקה, אמנות, סיפורת, תר"ג, וכ"ו, גם בחינוך. אך ללא זרוע מבצעת היא משולה למהנדס הנוקק לעזרתו של קבלן."

מלבד זאת, פועלות במשרד החינוך שתי מחלקות לה"ד: המחלקה להנחלת הלשון והמחלקה לחינוך מבוגרים. ללא עזרת שירותי הביצוע הכלולים במינהל ההסברה, מסתרבלת פעולתן והופכת לבלתי-יעילה.

"המצב הזה יביא לכך ששר החינוך יצטרך לפנות לראש אגף במשרד ראש הממשלה, לממונה על מרכז ההסברה, ולבקש ממנו רשות להסתייע בשירות מרכז זה. כל אימת שיהיה זקוק לפעולה נמרצת, הסביר דובר משרד החינוך. נימוקיו של חלק מן המפקידות הבכירה במשרד ראש-הממשלה, מסובכים יותר. עליאף גילה הצער של הביורוקר ראטיה הישראלית, הפך המנגנון הממשלתי, בשנות קיומו המועטות, לשמרני עד מאוד.

שאיפה אחת ועיקרית לכל ראש אגף, מנהל מדור או פקיד ממונה על מחלקה: לשמור על הקיים. להבדיל את חבר עובדיו, לא לאפשר ריאורגאניזציה.

גיר שו של זינר בבושת-פנים פגע בציפורה-הנפש של פקידות זו. במסיבת-הפרדוק מיוגד, נעדר חלק ניכר מן העובדים לאות מחאה. בלטה בהיעדרה שורה של עסקני מפא"י פעילים, אנשי החוגים האקדמאיים של המסלוגה, שנפ געו אישית.

אמר אחד מהם, השבוע: "כתבו שזינר עזב למלא תפקיד מסויים במשרד ראש-הממשלה. איזה תפקיד? שמש? שוער?"

אחד מעובדי קול ישראל הבכירים טען: "עכשיו יהיה רע לו וגם לאנשי מרכז ההסברה החדש. גיבתון ירכב עלינו וקולק — עליהם."

תוצאתה של מלחמת-המאסף של פקידות בכירה זו: עליאף העובדה שצבי זינר, בעל התפקיד המסויים, קיבל חדר ומזכירה חדשים, אין הוא ממונה עדיין, רשמית, על גיהול מינהל ההסברה הישן או מרכז ההסברה החדש.

משרד החינוך אינו מודה, רשמית, בהעברת המינהל. מוזכר הממשלה, כתיאל כ"ץ, מדבר רכות ובשמחה על "המרכז להסברה המקם", אך אינו מגדיר איך ומתי.

וצבי זינר, חלון הראיה החדש של טדי קולק, יושב בבדידות מזהרת במשרדו החדש, ומתחנן בפני נציגי ה' עתונית לא לפרסם דבר וחצי דבר על המרכז החדש, לבל יסוכל המשאומתן עם משרד החינוך.

אולם כל אלה אינן אלא הפרעות זמניות עם הסדרת חלוקת השלל יוקם מרכז ההסברה, ולאחריו — אם לא יסוכל הדבר עלידי דעת-הציבור — המיניסטרוני להתרכזה והסברה המרכזי.

אין שום גורם רציני שיעמוד מנגד, ימנע הקמתו של משרד זה. אבא אבן, האיש היחיד שעשוי היה לשים תריס בפני שאיפות השלטון של קולק בשלב זה, אינו מעז לסכן את שלל החינוך שנפל בחלקו.

החליף הלאמת דעת-הציבור הולך ונשלם. הציבור, נושא המזימה עצמה, אינו יודע ואינו מתעניין בנועה מאחורי גבו, באיטעלה של הסדרים מינהליים וחלוקת סמכויות סנימית.